Til Miljø- og Fødevarestyrelsen **30.9. 2015**
jura@naturerhverv.dk

Høringssvar vedr. Lov om ændring af lov om dyrkning m.v. af genetisk modificerede afgrøder og lov om miljø og genteknologi.
Sagsnr.: 15-0121-000015

Eftersom lovændringen vedrører to forskellige love, lov om dyrkning m.v. af genetisk modificerede afgrøder (sameksistensloven) og lov om miljø og genteknologi, indeholder nærværende høringssvar generelle kommentar samt kommentarer til hver lov. Høringssvaret indeholder desuden kommentarer til efterfølgende anvendelse af lovændringen.

Generelle kommentarer

NOAH ser positivt på implementeringen af lovændringen kendt som Barroso-direktivet (2015/412 af 11. marts 2015) om ændring af direktiv 2001/18/EF for så vidt angår medlemsstaternes mulighed for at begrænse eller forbyde dyrkning af genetisk modificerede organismer (GMO'er) på deres område, da det giver mulighed for selvbestemmelse vedr. dyrkning af GM-afgrøder i Danmark.

Samtidig er det vigtigt at være bevidst om at anvende den mulighed, lovændringen giver, da en ikke-handling vil være en accept af dyrkning af GM-afgrøder på dansk jord. Passivitet medfører altså et tilvalg. Det er også vigtigt at have for øje, hvordan Barroso-direktivet anvendes, da det giver mulighed for enten at bede om dyrkningsundtagelse ved at spørge den relevante ansøgervirksomhed eller lave et forbud (se kommentarer til anvendelse af lovændringen). Implementeringen af Barroso-direktivet giver ministeren for området mandat til at afgøre, om der skal dyrkes GM-afgrøder i Danmark. Denne form for kompetence kan være risikabel, da en ikke-handling som nævnt vil føre til godkendelse. Det anbefales derfor, at det sikres, at ministeren skal spørge relevante udvalg og Folketinget ved ansøgninger om dyrkning af GM-afgrøder for at sikre demokratisk beslutningstagen.

For at opnå den bedste implementering af forslaget anser NOAH følgende for nødvendigt:

- Lovforslaget giver mulighed for at forbyde GM-afgrøder, "hvis der er tungtvejende grunde hertil" (§ 4 i lov om dyrkning m.v. af genetisk modificerede afgrøder og § 17a i lov om miljø og genteknologi). Betydningen af tungtvejende grunde er specificeret i direktivet, men giver stadig mulighed for fortolkning. Det er ikke hensigtsmæssigt, at det ligges helt fast, hvad grundene kan være, da det vil udelukke fremtidige bekymringer, men der er samtidig brug for præcisering. Det anbefales derfor, at det indskrives i den danske lovændring at der fx kan være tale om miljø- sundhedshensyn, så disse grunde helt sikkert kan begrunde et forbud. NOAH anbefaler også, at der bør kunne anvendes grunde. der er overvejet i EFSA' s fælles risikovurdering, da disse vurderinger har været under kritik[1] og grundet den

1 http://corporateeurope.org/efsa/2013/10/unhappy-meal-european-food-safety-authoritys-independence-problem, http://www.greenpeace.org/france/PageFiles/266577/review-EFSA-MON810-opinion-29-07-09.pdf

videnskabelige usikkerhed omkring GMO[2].

- De tungtvejende grunde bør samtidig ikke udelukke forsigtighedsprincippet (som beskrevet s. 10 i bemærkningerne). Grundet den videnskabelig usikkerhed omkring GMO'ers sikkerhed[3] er det ikke hensigtsmæssigt, at denne mulighed udelukkes. Desuden må forsigtighedsprincippet kunne anvendes i forhold til spørgsmålet om sameksistens, som især er nødvendigt i Danmark, som er et lille landbrugsland med en sårbar natur og vandmiljø. Forhold tyder på, at de nuværende dansk sameksistenskrav ikke er nok[4], og derfor skal det være muligt at forbyde dyrkning af GM-afgrøder ved at anråbe forsigtighedsprincippet.

- Lovændringen giver mulighed for at forbyde GM-afgrøder defineret ved egenskab eller sort. Anvendes denne mulighed kan forbuddet muligvis udfordres juridisk, det anbefales derfor, at denne del styrkes juridisk.

Kommentarer til lov om dyrkning m.v. af genetisk modificerede afgrøder (sameksistensloven)

§ 6 fastslår, at der skal være afstand mellem marker for at undgå kontamination i grænseområderne, men samtidig står der i bemærkningerne (s. 21, Til nr. 5 [§ 6, stk. 2]), at berørte parter kan blive enige om at fravige disse afstandskrav ved skriftlig aftale. NOAH påpeger, at det hverken i grænselandet eller inden for landets grænser, skal være mulig at fravige afstandskrav. Aftalen om fravigelse skal under ingen omstændigheder kunne komme i stand som en skriftlig aftale mellem to landmænd, sådan som teksten kan fortolkes på nuværende tidspunkt.

Kommentarer til lov om miljø og genteknologi

7.I § 17 gør det muligt for godkendelsesmyndigheden at udvide det geografiske anvendelsesområde. Det anbefales, at det præciseres at der kun er tale om tilfælde, hvor Danmark tidligere har bedt om dyrkningsundtagelse (bemærkning s. 24 Til nr. 7[§ 17, stk. 5]), således at paragraffen ikke gør det muligt at godkende nye GM-afgrøder uden om normal procedure.

Kommentarer til anvendelse af lovændringen

NOAH anbefaler, at Danmark gør brug af muligheden for at undgå dyrkning af GM-afgrøder på dansk jord grundet øget brug af sprøjtemidler, videnskabelig usikkerhed om miljø- og sundhedsrisici ved og usikkerhed om muligheden for sameksistens.

Udformningen af Barroso-direktivet gør det muligt at afvise dyrkning ad to veje: at bede om dyrkningsundtagelse fra ansøgervirksomheden eller lave et forbud. Det er ikke set i anden lovgivning, at en stat skal spørge industrien om lov til at lovgive og derved gøre en industri jævnbyrdige med Folketinget. Et forbud derimod vil sikre Folketingets ret til at lovgive og ikke skabe risikoen for, at en ansøgervirksomhed kan forhindre dyrkningsundtagelse. NOAH anbefaler derfor at anvende muligheden for forbud i stedet for dyrkningsundtagelse ved at spørge ansøgervirksomhederne. Det betyder lige nu, at efter implementeringen af lovændringen laves et forbud mod de otte GM-afgrøder, der er i pipeline i EU. Det gælder også de fire, som der indtil 3.10. 2015 kan bedes om dyrkningsundtagelse fra. NOAH anbefaler videre, at forbyde de otte GM-afgrøder ved sort (majs) og egenskab (herbicidtolerance) for ikke at skulle tage stilling fra gang til gang, og dermed sikre landmænd den kontinuitet de har brug for for at kunne drive deres erhverv.

Samlet set anser NOAH implementeringen af lovændringen som en god mulighed for at bruge

2 http://www.enveurope.com/content/pdf/s12302-014-0034-1.pdf, http://www.i-sis.org.uk/list.php
3 Ibid
4 http://www.enveurope.com/content/26/1/24/abstract

Danmarks suverænitet til at afvise GM-afgrøder, men det kræver aktivt og korrekt brug af lovændringen. Hvis muligheden ikke anvendes, er det yderst nødvendigt at overveje om sameksistenskravene og erstatning ved kontaminering er tilstrækkelig, hvordan natur, miljø og sundhed beskyttes mod øget brug af sprøjtemidler i forbindelse med herbicidtolerante GM-afgrøder og hvilken risikovurdering, der er nødvendig af GM-afgrøder, da EFSA's fælles risikovurdering er tvivlsom.

Med venlig hilsen

NOAH Friends of the Earth Danmark,

Inge Ambus, inge.ambus@smilemail.dk
June Rebekka Bresson, june@noah.dk
Nanna L. Clifforth, nanna@noah.dk